מב א מיי׳ פ״י מהל׳ עדות טוש"ע ח"מ סימן לד סעיף

בוג ב ג מיי שם הלכה ג טוש"ע שם סעי' ב: מד ד ה מיי' שם טוש"ע

:טוש"ע שם סעי ח

רבינו חננאל ואמר טעמא מאי משום דסברי מצוה קא עבדינן והאי דשמתינהו להו כי היכי דליהוי להו כפרה. מכלל דהוי דמשמחי כדכר אמר למפרע הוא ופסל רשע והתורה אמרה אל תשת רשע עד פי׳ כגוז ושת ושע עו פיי כגון שהעיד בב"ד בר"ח ניסן והוזם בתשרי כל עדיות שהעיד מניסן כולן פסולין ואם היא עדות בשטר בב"ד משהוחזק השטר . בב״ד מאותו היום נפסל אע״פ שאחר זמן העדים שפסלוהו והלכתא כאביי בהא: בפ׳ מרובה מדת תשלומי כפל. מומר אוכל נבלות לתיאבון כלומר אכל נבילה לתיאבון אכילת . כשר (לתאות בשר) דברי הכל פסול לעדות דאמרינן כשם שבתאותו בשר עבר על לא תאכלו בשו עבו על לא האכלו כל נבילה כך בתאותו לדבר אחר יקח ממנו ממון ויעבור על לא תענה ברעך עד שקר אבל ממון העבוו על לא תענה ברעך עד שקר אבל האוכל נבילה להכעיס בוראו. אביי אמר פסול בוזאו. אביי אמו פסוק הוה ליה רשע והתורה אמרה אל תשת רשע עד רבא אמר כשר רשע עו ובא אמו כשו ושע דחמס בעינן מיתיבי אל תשת רשע עד אל תשת חמס עד. אלו הגזלנין ומלוי ברבית והמועלין בשבועה מאי לאו אפילו שבועת שוא דליכא חמס וקשיא לרבא. ושנינן לא אידי ואידי שבועות דממון כלומר שכפר בו ממון ונשבע לו ואמאי תני שבועות ליתני והמועל בשבועה ופרקי׳ שבועות דעלמא כלומר שבועות שנשבעין זה לזה והאי שנויא לאו דסמכא היא מ"ה ע"א) ושכנגדו לו) חשוד על השבועה ואפי׳ שבועת שוא. ואסיקנא שבועת שוא וכל דדמי לה פסולין לשבועה ולא אשכחנן כי האי גוונא כשר לעדות ת״ש אל תשת רשע עד אל תשת חמס עד אלו הגזלנין ומלוי ברבית ועלתה תיובתא לאריי ואט"ו דאיחוחר /אביי ואע"ג ואיווווב הלכתא כוותיה דקיימא לן הלכתא כאביי ביע"ל . קג"ם מ' הוא מומר אוכל ין. ב... נבילות להכעיס וע' הוא עד זומם. לימא חלוקת . אביי ורבא כתנאי אביי מביר הבא כובא אב כר׳ מאיר ורבא כרבי יוסי דתניא עד זומם פסול לכל התורה כולה דברי ר' מאיר א"ר יוסי בד"א שהוזם בדיני נפשות אבל הוזם אפילו רשע דלאו דחמס

עד זומס. העיד בניסן והוזם בתשרי על עדות זו: למפרע. כל רבא אבר בראן ולהבא הוא גפסל. תיתה הא דאתר בפ' חזקת הבתים (ב"ב ד' לא. ושם) זה אומר של אבותי ואכלתיה שני חזקה וזה אומר כו' האי אייתי סהדי דאבהתיה היא ואכלה שני

בהדי חוקה ואוקי ארעא בחוקת אבהתא ואמר רבא עדות מוכחשת היא והשתא מאי נפקא לן מינה כיון דאמר רבא מכאן ולהבא הוא נפסל ה"נ היה לו לומר למאי דאיתכחוש איתכחוש אבל לעדות של אבהתא שהיה קודם שהוכחשו לא וה"נ גבי הזמה קאמר רבא גבי טביחה ומכירה דהחמו על הטביחה ולא על הגניבה למאי דאיתוום איתוום בהכחשה לא כ״ש וכ"ת דהתם מיירי שתוך כדי דבור הוכחשו והא מוכח אותה שמעתין דפרק מרובה (ב"ק דף עב: ושם) גבי טביחה ומכירה דאפילו תוך כדי דבור לא מיפסלי למפרע אליבא דרבא וי"ל כיון שאותם שתי עדיות בקרקע אחת הוי כעדות אחת כדמפליג התם אבל הכא אף על פי שהוחזקו שקרנין על הטביחה על הגניבה לא הוחזקו: אין דך בו אלא חירושו. משמע דהחידוש הוי ממה שאני פוסל את הראשונים תימה דהתם (ב"ב דף

נא:) קאמר לימא רבא דאמר כרב חסדא דאמר בהדי סהדי שקרי למה לי ומפסלי שתי העדות אפי׳ בהוכחשו בעלמא דמכחשי אהדדי תרווייהו פסולי ואם כן מאי חידוש הוא גבי הזמה אי פסלינן עדים הראשונים ויש לומר דלמאי דבעי למימר התם מעיקרא דרבא סבירא ליה דרב חסדא היינו ללישנא דפסידא דלקוחות וי"מ דהם דהממר הכם חידוש למו אפסולא דקמאי קאי אלא אהכשירא דבתראי כלומר היה לנו לפוסלן כל שתי כיתות וכיון דאיכא חידוש לא ילפינן אף לגבי הפסול לפוסלן כלל הרחשונים למפרע וכי החי גוונה אמרינן פרק ח) גיד הנשה (חולין דף זמ ושם) דלא ילפינן דטעם כעיקר מבשר בחלב משום דאיכא בו חידוש בהתירו דהא אי תרו ליה בחלבא כולי יומא שרי "ובבישול חדה שעה הסורש: דאםהידן כי תרי בחד ותרי בחד. וקשה לר"ת

חדא דמאי קאמר דאסהידו בי תרי בחד ותרי בחד ומשום הכי ליכא חידוש הא תרי כמאה ועוד דמאי קאמר דפסלינהו בגזלנותא הא לא הוי מעין פלוגתייהו כלל דפליגי בהזמה ולא שייך איכא בינייהו אלא מעין פלוגתייהו ועוד דעדים זוממין מבעי ליה לעיל למימר כיון דאמרת תרי בחד ותרי בחד ואמאי נקט עד זומס ונראה לר"ת דגרסינן דאסהידו תרי [בחד] ותו לא שלא החם כי אם האחד והשתח ניחח דלהכי נקיט לעיל עד זומם לשון יחיד וניחא נמי הא דמהני

עדיות שהעיד מניסן ואילך פסולין שהרי משהעיד עדות זו הוא רשע: מיכן ולהבא. משהחם: חידוש הוא. שנפסלין שנים בשביל שנים שאומרים עמנו הייתם דמאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני אלא מזקה והאי אייתי סהדי דאכלה שני חזקה וקאמר התם אוקי חזקה

> שעד זומם אביי אמר ∗למפרע הוא נפסל ש ורבא אמר מיכן ולהבא הוא נפסל אביי אמר למפרע הוא נפסל מעידנא דאסהיד רשע הוא והתורה אמרה יאל תשת ידך עם רשע אל תשת רשע עד רבא אמר מיכן ולהבא הוא נפסל עד זומם חידוש הוא מאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני אין לך בו אלא משעת חידושו ואילך איכא דאמרי רבא נמי כאביי סבירא ליה ומאי מעם קאמר מכאן ולהבא משום פסידא דלקוחות מאי בינייהו איכא בינייהו דאסהידו בי תרי בחד (6) אי נמי דפסלינהו בגזלנותא ואמר ר' ירמיה מדיפתי עבד רב פפי עובדא כוותיה דרבא מר בר רב אשי אמר הלכתא כותיה דאביי יוהלכתא כוותיה דאביי ביע"ל קג"ם יַּמוּמר אוכל נבילות לתיאבון דברי הכל פסול להכעים אביי אמר יפסול רבא אמר כשר אביי אמר פסול דהוה ליה רשע ורחמנא אמר אל תשת רשע עד ורבא אמר כשר רשע דחמם בעיגן מיתיבי אל תשת רשע עד אל תשת חמם עד אלו גזלנין יומועלין בשבועות מאי לאו האחד שבועת שוא ואחד שבועת ממון לא אידי ואידי שבועת ממון ומאי שבועות שבועות דעלמא מיתיבי אל תשת רשע עד אל תשת חמם עד אלו גזלנין ומלוי רביות תיובתא דאביי תיובתא נימא כתנאי סיעד זומם פסול לכל התורה כולה דברי רבי מאיר ר' יוםי אומר בד"א שהוזם בדיני נפשות אבל הוזם בדיני ממונות כשר לדיני נפשות נימא אביי כר"מ ורבא כר' יוםי אביי כר"מ דאמר אמריגן מקולא לחומרא ורבא דאמר כרבי יוסי דאמר מָחומרא לקולא אמרינן מקולא לחומרא לא אמָרינן לָא אליבא דר' יוםי כ"ע לא פליגי כי פליגי אליבא דר"מ אביי כר"מ ורבא עד כאן לא קאמר ר"מ התם אלא גבי עד זומם דממוז דרע לשמים ורע לבריות אבל הכא דרע לשמים ואין רע לבריות לא והלכתא כוותיה דאביי והא איתותב ההיא רבי יוםי היא ותיהוי גמי ר' יוםי סר"מ ור' יוםי הלכה כר' יוםי שאני התם דסתם לן תנא כרבי מאיר והיכא סתם לן כי הא דבר חמא קטל נפשא אמר ליה ריש גלותא לרב אבא בר יעקב פוק עיין בה אי ודאי קטל ליכהיוהו לעיניה אתו תרי סהדי אסהידו ביה דודאי קטל אזל איהו אייתי תרי סהדי אסהידו ביה בחד מהנך חד אמר קמאי דידי דבטלו מיתות ב"ד והאי קנסא קא גנב קבא דחושלא וחד אמר קמאי דידי גנב עבדינן ביה דב"ד מכין ועונשין שלח

גזירת הכתוב הוא הלכך אין לך בו אלא משעת חידוש ואילך משעה שהחם: פסידת דלקוחות. שלקחו שדות על פיו וחתם בשטרא מניסן עד תשרי ועדיין לא היה ידוע שהוא פסול: מחי בינייהו. בין הני תרי טעמי דרבה: מרי בחד. תרי כיתות שהעידו בכת זו שנים אמרו לכל אחד עמנו הייתם במקום פלוני. חידוש ליכא פסידא דלקוחות איכא: א"ג דפסלינהו. להני תרי: בגולנותא. שהעידו שגולנין הם על גזילה שגזלו בניסן. חידוש ליכח דהא מילתא אחריני קמסהדי אבל פסידא דלקוחות איכא: יע"ל קג"ס. יאוש שלא מדעת באלו מליאות (ב"מ ד׳ כא:). עד זומס הכא. לחי העומד מאיליו בפ"ק דעירובין (ד' טו.). קידושין שלא נמסרו לביאה בהאיש מקדש (קדושין ד' נא.). גילוי דעת בגיטין בהשולח גט (גיטין ד׳ לד.). מומרי אוכל נבילות להכעים לקמן: ה"ג מומר" אוכל נבילות לתיאבון דברי הכל פסול. דכיון דמשום ממון קעביד דהא שכיחא בזול טפי מדהיתירא הוה ליה כרשע דחמם ופסול לעדות: שבועת שות. על העמוד של אבן שהוא של אבן. שבועת שקר על העמוד של אבן שהוא של זהב. אע"ג דלאו רשע דחמם הוא: ומלוי רבית. הני אין אבל אוכל נבילות להכעים לא. ומיהו לתיאבון כגולנין ומלוי ריבית דמו דמשום ממון קעביד הלכך חשוד למישקל שוחדא ואסהודי שקרא: בדיני נפשות. שכיון שהוחשד לחמור הוחשד לקל: אביי כר' מחיר. דהיינו נמי מקולא לחומרא דאוכל נבילות רע לשמים ואינו רע לבריות אבל מעיד שקר בממון רע לשמים ורע לבריות שהרי מפסידן בעדותו וקא פסיל ליה אביי משום נבילות לעדות ממון: אליבא דרבי יוסי דכ"ע לא פליגי. כלומר אביי ודאי לאו כרבי יוסי מלי לאוקומא למילתיה דכיון דאמר רבי יוסי (ב) ממון לנפשות לא מיפסל ואע"ג דממון הוי רע לשמים ורע לבריות וכל שכן דמנבלה לממון לא אפסיל ולאביי על כרחיה תנאי היא: כי פליגי אליבא דר' מאיר. כלומר לרבא לא תוקמא כתנאי דרבא אפילו אליבא דר״מ אמר למילתיה (ט: האי. דקתני אלו הגולנין ומלוי ריבית דמשמע אבל אוכלי נבילות כשרין: ר' יוסי היא. דאמר מקולתא לחמירתא לא ויחידאה הוא: לכהיוהו לעיניה. יו ינקרו את עיניו ל) ב"ק עב:, ל) ב"מ כב:
ב"ק עג. קידושין נב.,
ג' (בס"ה: משומד), ד) ומוספ' מכות פ"א]. ל) [עוספ מטע פי מ], ל) [עירובין מו:], ו) בס״א: משומד, ז) [כל פרושים הללו בערוך ערך כהה ג], מ) [ל"ל כל הבשר קת.], נועי תוס' מו"ק ח. ד"ה נפקא ליה], י) [ל"ל ופסליה],

תורה אור השלם ו. לא תִשָּׂא שַׁמַע שָׁוְא אַל תָּשֶׁת יָדְךָּ עִם רָשָׁע לְהִית עֵד חָמָס: שמוח כו א

גליון הש"ם

תום' ד"ה אין וכו' ובבישול חדא שעה אסור. נפחח ובנדרים דף ד ע"ח מוס' ד"ה חידוש. ולא זכיתי מוס' ד"ה חידוש. ולא זכיתי להבין דהתם שייך לומר כיון דדינא דבשר בחלב חידוש לקולא לא ילפי' מיניה שום נקונת נח ינפיי מיניה שום דבר דדלמח גם החומרת דטעם כעיקר הוח חידוש רק בבשר בחלב אבל הכח הא פסולים דהראשונים לח נרין למילף כלל מהומה אלח לרין למילף כלל מהומה אלח דמסברה הוה כמו כל שני יאיר עיני:

הגהות הב"ח

(**ה**) גמ' בי תרי בחד ותרי בחד אי נמי: (ג) רש"י ד"ה אליבא וכו' ר' יוסי מממון לנפשות: (ג) ד"ה כי פליגי וכו' למילתיה הס"ד ואח"כ מ"ה ההיא

מוסף רש"י

למפרע הוא נפסל. הטיד באייר, כל העדיות שהעיד בינתים פסולות. דמשעה משום פסידא דלקוחות. שחתמוהו על הני תרי לישנא דרבא וווח שלי תרי בחד. עמנו הייתם, בי תרי בחד. עמנו הייתם, ותרי אחריני לחד, דליכא חידושה (שם). בגזלנותא. שלא הזימוהו אלא העידו שנים על אלו שהן גזלנין, והכא ליכא למימר סמוך אהני, דהא מילתא אחריתא היא (שם). ביע"ל קג"ם. סימני שמועות הן וזו אחד מהן, עד זומס (שם) סימני הלכות הן שנחלקו בהן אביי ורבא ובכל מקום הלכה כרבא חוץ מאלו (קדושיו .(.71

מן התורה. וי"א יטלו ממונו ויתנו ליורשין. ויש אומרים שמתא. וראשון עיקר: חושלא. שעורין קלופין: מרי המזימים טפי מההוא חד ולאו חידוש הוא וגרסיטן נמי י דפסליה בגולנותא פירוש דאחד נפסל בגולנותא והשני הוום והשתא הוה קתא

מעין פלוגמייהו קלמ: באר שבועות שבועות דעלמא. מימה לימיד אביי לרבא מפרק כל הנשבעין (שבועות דף מד:) דתנן ושכנגדו חשוד על השבועה נשבע ונוטל וקא בעי למימר דאפי שבועח שוא אלמא לא בעינן רשע דחמם מגו דחשוד אשבועת שוא דרע לשמים חשוד נמי אשבועת ממון דרע לשמים הוי רע לבריות וי"ל דלא דמי דהתם מן השבועה הוא רע לשמים ועכשיו שכופר ממון לחבירו הוה ליה נמי רע לבריות הלכך מיראת שבועה לא יודה דכבר רע לשמים הוא ובהאי שבועה נמי ליכא כ"א רע לשמים כדפרישית אבל הכא גבי עדות אע"ג דהוא רע לשמים משום שבועת שוא לא יעיד עדות שקר להיות רע לבריות ווע"ע תום' שבועות מו: ד"ה ואפילון:

אפילו רשע דלאו דחמס 1561 דהוא קל פסול. כר' מאיר דאמר הוזם אפילו בדיני ממונות שהוא קל פסול בדיני נפשות שהוא חמור ורבא כר' יוסי דאמר מחומרא לקולא אמרי כשם שפסול לחמור כך הוא פסול לקל אבל מקולא לחומרא לא אמרינן דות קל בסול בל המאד המוצר בל בדיב למצור שהוא לי עולם בל במידה שהוא המאדה מהובים למצור להמוצר המוצר בל המאדה בל החודת קל אביר ידמר כרי מאד הלכתא כתרוויתהו ורבא אמר לך אנא דאמינא אפי לרי מאר ע"כ לא אמר די מאר פסול אלא גבי עד זומם דממון דרע לשמים שעבר על לא תאכלו כל נבילה בלבד הוא לא מיפסיל ואסיקנא ואצ"ג דעלתה בתיובתא לאביי הלכתא כוותיה. דהא מתניתא דאיתותב מינה לר' יוסי היא ובהא והענישו ממון. אבל גבי אוכל נבילה להכעיס דרע לשמים שעבר על לא תאכלו כל נבילה בלבד הוא לא מיפסיל ואסיקנא ואצ"ג דעלתה בתיובתא לאביי הלכתא כוותיה. דהא מתניתא דאיתותב מינה לר' יוסי היא ובהא לית הלכתא כר' יוסי אלא כר' מאיר הואיל וסתם לן תנא כוותיה. כי הא דבר חמא קטל נפשא אמר ליה ריש (לקיש) גלותא לרב אחא בר יעקב עיין בדיניה אי ודאי קטל ניכהיוה כלומר יכו אותו בממונו ליכהיוה מלשון המאיר הואיל וסתם לן תנא כוותיה. כי הא דבר חמא קטל נפשא אמרו קונסין אותו ונוטלין את כחו ואת רוחו. אתו תרי סהדי ואסהידו דודאי קטל ואתו סהדי אחרינא אסהידו בחד מהני